

УДК 796.071.43+796.332(477)

Олександр Свертнєв

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ТРЕНЕРІВ ЗА ПРОГРАМОЮ «С-ДИПЛОМ» ФЕДЕРАЦІЇ ФУТБОЛУ УКРАЇНИ

А Розглядаються сучасні аспекти організації навчання на початковому етапі підготовки тренерів за програмою «С-диплом» Федерації футболу України. Досліджені особливості організації та проведення курсів підвищення кваліфікації тренерських кадрів з футболу в регіональних федераціях.

Ключові слова: підготовка тренерів з футболу, програма «С-диплом», аматорський та дитячо-юнацький футбол, регіональна федерація футболу.

Постановка проблеми. Незважаючи на те, що футбол в Україні вже давно став унікальним соціальним явищем, питання залучення українців до активних занять футболом, якості підготовки футболістів клубних команд і національної збірної не втрачають актуальності і сьогодні. Проблеми сьогодення українського футболу багато в чому обумовлені прорахунками в побудові навчально-тренувального процесу юних футболістів, особливо середнього і старшого юнацького віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняними та зарубіжними науковцями ведуться пошуки нових шляхів і засобів підвищення якості підготовки тренерських кадрів (С.І. Гуськов, А. Девіс, М.М. Линець, В.Н. Платонов, Б.Н. Юшко), ефективності навчання футболістів (Б. Вульфсон, Г.А. Лисенчук, В.В. Соломонко, С.О. Стецюк).

Фахівці фізичного виховання і спорту долучилися до ініціативи Федерації футболу України (ФФУ) з розробки Державної цільової соціальної программи «Футбол України: здоров'я, престиж і єдність нації» на 2013–2017 рр. Концепція програми спрямована на розвиток у нашій країні масового футболу, який є фундаментом для футболу професійного й одним із напрямів оздоровлення та консолідації нації.

У 1997 р. у ФФУ було створено Науково-методичний відділ (Технічний комітет), пріоритетним напрямком діяльності якого є підготовка спеціалістів за програмами отримання тренерських ліцензій і дипломів для професійного, дитячо-юнацького та жіночого футболу; вдосконалення навчальних програм для дитячо-юнацьких спортивних шкіл і

Александр Свертнєв. Современные аспекты подготовки тренеров по программе «С-диплом» Федерации футбола Украины.

А Рассматриваются современные аспекты организации обучения на начальном этапе подготовки тренеров по программе «С-диплом» Федерации футбола Украины. Исследованы особенности организации и проведения курсов повышения квалификации тренерских кадров по футболу в региональных федерациях.

Ключевые слова: подготовка тренеров по футболу, программа «С-диплом», любительский и детско-юношеский футбол, региональная федерация футбола.

Alexander Svertnev. Modern aspects of training Coacher according to «C-diploma» program of Football Federation of Ukraine.

S In the article the modern aspects of organization of studies on the initial stage of preparation of trainers are examined on the program «C-diploma» Federation of football of Ukraine. The features of organization and lead through of courses of in-plant training trainer's shots are investigational from football in regional federations.

Key words: preparation of trainers from football, program «C-diploma», amateur and child-youth football, regional federation of football.

шкіл олімпійського резерву; видавництво спеціалізованої літератури. У грудні 2002 р. президент ФФУ Григорій Суркіс на засіданні Виконкому Союзу європейських футбольних асоціацій (УЄФА), який проходив у швейцарському місті Ньон, підписав «Конвенцію про взаємне визнання тренерських кваліфікацій». Таким чином, ФФУ першою з країн колишнього Радянського Союзу приєдналася до проекту УЄФА «Джира», який відповідає за проведення навчання тренерів з футболу, та досягла рівня взаємного визнання тренерських кваліфікацій у європейському футболі [1; 2]. У зв'язку із цим при Науково-методичному відділі створено Центр ліцензування ФФУ, що забезпечує підготовку тренерів і видачу тренерських ліцензій усіх рівнів («ПРО», «А», «В») згідно з Тренерською конвенцією УЄФА. Основна мета діяльності даного центру – здійснення освітньої роботи для колективних членів ФФУ. В основу системи навчання тренерів покладений обмін досвідом роботи, стажування тренерів у провідних футбольних клубах, вивчення сучасних новітніх технологій проведення навчально-тренувального процесу у футболі із залученням провідних вітчизняних і зарубіжних фахівців. Велика увага приділена зміцненню матеріально-технічної бази футболу і підготовці фахівців за програмою «С-диплом», що лежить в основі створення гідних умов для розвитку дитячо-юнацького та масового футболу в регіонах.

Мета роботи: проаналізувати та узагальнити особливості організації та проведення курсів підвищення кваліфікації тренерських кадрів з футболу у регіональних федераціях за

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА

програмою «С-диплом» ФФУ.

Методи дослідження. Аналіз та узагальнення літературних джерел, матеріалів інформаційної системи «Інтернет», нормативно-правової бази і досвіду впровадження програми «С-диплом» ФФУ у регіональних федераціях.

Виклад основного матеріалу дослідження. 1 лютого 2013 р. в Будинку футболу відбувся семінар для представників регіональних федерацій футболу – відповідальних за організацію та проведення навчання тренерів масового футболу за програмою «С-диплом» ФФУ в регіональних федераціях. Відповідно до програми семінару представники регіональних федерацій прослухали лекції з методики проведення тест-занять і педагогічного тестування на етапі попереднього і початкового навчання. Також учасники брали участь у кругому столі, на якому була обговорена низка актуальних питань стосовно проведення навчання за програмою «С-диплом» у регіональних федераціях футболу. Активну участь у роботі круглого столу брали професори й викладачі, які обмінялися досвідом теоретичних і практичних знань та висловили свої побажання щодо оптимізації системи навчання.

У кожній регіональній федерації визначено керівників програми «С-диплом», котрі будуть відповідати за освіту в сфері футболу свого регіону. Крім того, готується методичний пакет документів для регіональних керівників програми, що стануть основною методичною літературою, яка буде використовуватися для навчання тренерів. До переліку навчальних матеріалів увійшов фільм УЄФА, що був знятий за підсумками Євро-2012. Усі матеріали будуть розтиражовані та розповсюджені по всіх обласних федераціях. Технічний комітет ФФУ працює над розробкою програми фінансування підготовки тренерів для дитячо-юнацького та масового футболу, видавництва спеціалізованої літератури за рахунок приватних інвестицій і спонсорської підтримки.

Науково-методичним відділом ФФУ підготовлена нова програма «С-диплом», основою якої є формування теоретичних знань, практичних і методичних умінь із теорії й методики викладання футболу. Основна увага приділена підготовці дітей молодшого шкільного віку. Робоча програма підвищення кваліфікації тренерів масового футболу України розрахована на 82 год. і передбачає організацію занять за трьома сесіями (табл. 1):

Таблиця 1
Розподіл годин по сесіях

№	Форма проведення занять	Сесії			Загальна кількість годин
		I	II	III	
1.	Лекції	14	6	6	26
2.	Методичні заняття	6	4	8	18
3.	Практичні заняття	4	8	4	16
4.	Семінарські заняття		6		6
5.	Навчальна практика	4	4	4	12
6.	Іспити			4	4
Загальна кількість годин		28	28	26	82

Програма, затверджена Виконкомом ФФУ від 28.11.2012 р., передбачає вивчення курсу спеціалізації з дисципліни «Теорія і методика викладання гри у футбол». Мета викладання дисципліни – сприяти формуванню кваліфікованих тренерів у регіональних федераціях футболу України. Навчання пропонується проводити у вигляді лекцій, методичних, семінарських, практичних занять, навчальної практики та рольових ігор (табл. 2, див. с. 24).

На лекціях повідомляються теоретичні й практичні основи організації навчально-тренувального процесу дитячо-юнацьких і дорослих аматорських команд на основі сучасних аспектів техніко-тактичної, фізичної і психоло-

гічної підготовки; основи фізичних механізмів адаптації в інтенсивній м'язовій діяльності, гігієнічних норм харчування спортсменів; педагогічний і лікарський контроль в управлінні футбольною командою тощо. На методичних заняттях розширяються знання про техніко-тактичну, фізичну, психологічну підготовку футболістів до змагань, уdosконалюються вміння та навички планування навчально-тренувального процесу, засвоюється матеріал про ефективні методики проведення комплексного контролю за станом тренованості. На практичних заняттях поглинюються знання і формуються вміння застосовувати ефективні методи тренування та виховання фізичних якостей, навчання та оволодіння техніко-тактичною підготовкою футболістів. На заняттях навчальної практики вдосконалюються вміння і навички управління підготовкою футболістів у навчально-тренувальному процесі. На війзних заняттях слухачі вивчають сучасні ефективні методики побудови тренувального процесу футболістів на різних етапах підготовки. Рольові ігри проводяться з метою формування у слухачів професійно-педагогічних умінь і навичок підготовки футболістів і команди до змагань. Самостійна робота слухачів передбачає вивчення рекомендованої літератури, реферування літературних джерел, проведення та реєстрування педагогічних спостережень. У результаті проходження курсу підготовки слухачі повинні: 1) оволодіти методичними прийомами навчання і тренування футболістів; 2) уміти здійснювати всі види контролю; 3) виявляти причину походження помилок і застосовувати комплекс заходів щодо їхнього виправлення; 4) підготувати план-конспект заняття із цілеспрямованим підбором засобів і методів; 5) відповідно до поставлених завдань провести тест-заняття. Облік успішності проводиться за 5-балльною шкалою у формі базових заліків за темами навчального плану, контрольної роботи, складання план-конспектів, проведення тест-занять, а також випускного іспиту (за умови позитивної успішності за розділами навчального плану).

Науково-методичним відділом ФФУ підготовлена Інструкція про порядок реалізації затвердженої Виконавчим комітетом ФФУ (від 28.11.2012 р.) Програми «С-диплом» ФФУ для навчання тренерів у регіональних федераціях футболу, що розроблена відповідно до Конвенції УЄФА. Дано Інструкція визначає порядок прийому та навчання, організацію навчального процесу, права та обов'язки слухачів, а також умови видачі дипломів і тренерських ліцензій. Загальне керівництво реалізацією Програми «С» здійснює Технічний директор ФФУ. Організацію та проведення курсів за Програмою «С» на місцях здійснює відповідальний за навчання в регіональній федерації футболу. Навчання за Програмою «С» проводиться у регіональних федераціях футболу із залученням місцевих фахівців і лекторської групи ФФУ. Рішення про проведення навчання за Програмою «С» приймається Виконкомом регіональної федерації футболу. Теоретичні та практичні заняття проходять у регіональному центрі навчання тренерів. Організація навчального процесу здійснюється відповідно до Програми «С». Навчання слухачів відбувається у формі проведення курсів, що складаються з 3-х сесій, які проводяться в терміни, вказані в розкладі занять. Кількість слухачів у навчальних групах складає від 15 до 25 осіб. Після укомплектування навчальної групи представник регіональної федерації повідомляє в науково-методичний відділ ФФУ про готовність регіону провести навчальний курс. Проживання та харчування слухачів, оренда приміщення для теоретичних занять і футбольне поле для практичних занять, а також оплата викладачів проводиться за рахунок організаторів і слухачів праці. Після успішного завершення навчання на курсах слухач отримує «С-диплом» ФФУ та ліцензію (термін дії якої 3 роки). Через кожні три роки після отримання «С-диплом» ФФУ слухач зобов'язаний пройти курси підвищення кваліфікації для продовження ліцензії.

Висновки. Основною метою навчання тренерів за Про-

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА

Розклад навчальних годин

Таблиця 2

№ з/п	Теми занять	Сума годин	Лекції	Методичні заняття	Семінарські заняття	Практичні заняття	Навчальна практика	Іспити	Форми контролю
І сесія									
1.	Вступ до спеціальності «Теорія і методика викладання гри в футбол» по програмі «С» - диплом ФФУ.	2	2						
2.	Характеристика педагогічних принципів побудови навчально-тренувального заняття. Завдання навчання і тренування.	2	2						
3.	Планування навчально-тренувальної роботи в підготовці футболістів і команди.	4	2	2					П
4.	Анатомо-фізіологічні особливості футболістів згідно вікової періодизації.	2	2						
5.	Техніка гри. Методика навчання техніці гри юних футболістів різних вікових груп.	12	2	2		4	4		КЗ
6.	Структура і організація відбору юних футболістів.	2	2						
7.	Педагогічний контроль у навчально-тренувальному процесі.	4	2	2					КР
	Загальна кількість годин по сесії	28	14	6		4	4		
ІІ сесія									
8.	Методи і засоби психологічної підготовки футболістів.	2	2						
9.	Тактика гри. Методика навчання тактиці гри юних футболістів різних вікових груп.	12	2		2	4	4		КЗ
10.	Підготовка команди до гри. Установка та управління грою.	8		2	2	4			П
11.	Аналіз ігрової діяльності юних футболістів. Аспекти розбору гри.	6	2	2	2				
	Загальна кількість годин	28	6	4	6	8	4		
ІІІ сесія									
12.	Особиста гігієна і профілактика травматизму.	4	2	2					П
13.	Організація раціонального харчування юних футболістів і футболістів аматорських команд.	2		2					
14.	Мета і завдання фізичної підготовки. Співвідношення загальної і спеціальної фізичної підготовки.	12	2	2		4	4		КЗ
15.	Управління футбольною командою.	2	2						
16.	Правила гри. Послідовне застосування в навчально-тренувальному процесі.	2		2					
17.	Іспит	4						4	
	Загальна кількість годин	26	6	8		4	4	4	
	Усього	82	26	18	6	16	12	4	

грамою «С-диплом» ФФУ є виховання нової генерації тренерів, які зможуть суттєво підняти рівень дитячо-юнацького та аматорського футболу в регіонах України. Затверджена на Виконкомі ФФУ програма й інструкція визначають особливості організації та проведення курсів підвищення кваліфікації тренерських кадрів з футболу в регіональних федераціях. Програма передбачає поглиблене вивчення курсу «Теорія та методика викладання футболу» з елементами аналізу сучасних тенденцій розвитку футболу.

Література

1. Нагорняк О. Особливості навчального процесу на курсах підвищення кваліфікації для тренерських кадрів Федерації футболу України / О. Нагорняк, А. Дублінський // Молода спортивна наука України. – 2007. – Т. V. – С. 232–236
2. Прес-служба ФФУ – http://ffu.org.ua/ukr/ffu/about/ffu_news/10925/
3. Степюк С. Шляхи вдосконалення ресурсного забезпечення дитячо-юнацького футболу України // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – №4. – С. 98–101.